

Policy paper Akademie věd upozorňuje na rizika působení pravoslavné církve

2.2.2026 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Pravoslavná církev v Česku a její aktivity mohou představovat reálnou hrozbu. Na to upozorňuje nejnovější policy brief Akademie věd ČR neboli akademické stanovisko Bezpečnostní rizika pravoslavné církve. V něm odborníci ze Sociologického ústavu AV ČR, Etnologického ústavu AV ČR a Slovanského ústavu AV ČR popisují původ, charakter a proměny současné pravoslavné církve v Česku i vybrané kauzy z posledních let. Policy paper vydalo Centrum transferu AV ČR.

Většinu členů pravoslavné církve sice tvoří odpůrci ruské imperiální politiky, vedení církve i část duchovních má ale blízko k Moskevskému patriarchátu, který politiku putinovského Ruska podporuje. Pravoslavná církev se tak může stát „pátou kolonou“ ruských zájmů a agenturního působení i v Česku. Její vliv násobí značný majetek a zapojení části církve do ilegálních aktivit.

Zatímco politicky silné téma, jako bylo domnělé nebezpečí islámu, rezonovalo celou společností, růst pravoslavných komunit u nás zůstal dlouho bez povšimnutí. Výroční zprávy Ministerstva vnitra o extremismu v náboženských společnostech monitorují pouze dění mezi muslimskými věřícími. Některá pravoslavná společenství přitom tvoří svými společenskými vazbami, mocenským vlivem i ekonomickým zázemím závažné bezpečnostní riziko.

Pravoslaví v moderních českých zemích

Kořeny moderního českého pravoslaví sahají do posledních dekád 19. století. Tehdy se u nás začali objevovat bohatí návštěvníci z Ruska a k pravoslaví pod vlivem panslavismu přestoupilo také několik desítek Čechů. V meziválečném období se ustavila československá pravoslavná církev, jež na území českých zemí podléhala srbské pravoslavné církvi.

Během druhé světové války někteří její členové ukrývali parašutisty, kteří provedli atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Biskup Gorazd byl spolu s dalšími členy vedení popraven a církev postavena mimo zákon.

V roce 1948 se československá pravoslavná církev přesunula pod vedení moskevského patriarchy, o tři roky později se formálně osamostatnila. Pravoslavná církev však ve skutečnosti nadále podléhala přímému vlivu Moskvy.

Podezřelé převody i spolupráce s ruskou zpravodajskou službou

Některé aktivity pravoslavné církve v Česku v posledních letech představují potenciální hrozbu. Například arcibiskupa Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku Michala Dandára vyšetřuje Policie ČR kvůli majetkovým převodům, při nichž kapli a dům s pozemkem v Českých Budějovicích daroval Pravoslavnému spolku svatých Cyrila a Metoděje. Tuto akci ovšem jihočeský okružní arciděkanát neprojednal ani neschválil.

Michal Dandár a někteří další členové vedení církve se také fotografovali společně se zástupci ruského nacionalistického motorkářského gangu Noční vlci, který má silné vazby na Vladimira Putina. Církev snímek umístila na svůj oficiální facebookový profil.

Jako bezpečnostní riziko označila česká tajná služba události z roku 2022, kdy došlo v karlovarském kostele sv. Petra a Pavla, který spadá pod Ruskou pravoslavnou církev, i na jeho faře k několika

setkání důstojníků ruské zpravodajské služby GRU pod ochranou duchovního Nikolaje Liščenjuka. Na setkání se měly plánovat akce proti jiné evropské zemi. Liščenjuk následně přišel o povolení k trvalému pobytu a musel Česko opustit. Moskva jmenovala jako nového představeného metropolitu Ilariona, bývalého nejvyššího představitele Ruské pravoslavné církve pro zahraniční záležitosti.

Co *Policy paper* například doporučuje?

Další informace a doporučení najdete v *policy paperu*. Všechna publikovaná stanoviska naleznete zde.

Text vydalo Centrum transferu AV ČR, které je součástí Střediska společných činností AV ČR, ve spolupráci se Sociologickým ústavem AV ČR, Etnologickým ústavem AV ČR a Slovanským ústavem AV ČR. Autorsky se na něm podíleli Zdeněk R. Nešpor, Jaroslav Otčenášek a Michal Vašíček.

Text: Zuzana Dupalová, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR, s využitím tiskové zprávy Centra transferu AV ČR

Foto: Policy paper Bezpečnostní rizika pravoslavné církve

Text a fotografie jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Policy-paper-Akademie-ved-upozornuje-na-rizika-pusobeni-pravoslavne-cirkve-00001>